

Datum
2018-09-26
Adress
205 80 Malmö
Diarienummer
FSN-2018-783

Yttrande

Till
Kommunstyrelsen

Remiss angående Remiss - Med tillit växer handlingsutrymmet (SOU 2018:47) och en lärande tillsyn (SOU 2018:48)

STK-2018-780

Funktionsstödsnämnden lämnar följande yttrande:

Sammanfattning

Funktionsstödsnämnden välkomnar Tillitsdelegationens huvudbetänkande *Med tillit växer handlingsutrymmet* och delbetänkande *En lärande tillsyn*, och ställer sig positiv till de slutsatser samt förslag och rekommendationer som läggs fram.

Yttrande

Funktionsstödsnämnden välkomnar Tillitsdelegationens huvudbetänkande *Med tillit växer handlingsutrymmet* (SOU 2018:47) och delbetänkande *En lärande tillsyn* (2018:48), och ställer sig positiv till de slutsatser samt förslag och rekommendationer som läggs fram. Funktionsstödsnämnden har sedan den startade 2017 arbetat för att röra sig i en riktning mot en mer tillitsbaserad styrning och ledning och där Tillitsdelegationens slutsatser utgör ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet.

Nedan följer funktionsstödsnämndens synpunkter gällande vissa av Tillitsdelegationens slutsatser, förslag och rekommendationer utifrån vad som nämnden bedömer särskilt viktigt att lyfta. Nämndens synpunkter avseende delbetänkandet *En lärande tillsyn* beskrivs i ett eget avsnitt.

En tillitsbaserad styrning av och inom kommunsektorn (7.1)

Funktionsstödsnämnden är positiv till Tillitsdelegationens slutsats att den statliga styrningen av kommuner och landsting behöver bli mer samordnad och tillitsbaserad, och menar att en större tydlighet kan underlätta och skapa goda effekter för verksamheterna. Det är också positivt att delegationen lyfter dialog mellan de som styr och de som påverkas av styrningen som ett verktyg för att undvika styrning som inte är ändamålsenlig. Nämnden instämmer även i slutsatsen att styrningen i högre grad bör utgå från medborgarens perspektiv.

Många individer inom nämndens verksamheter har kontakt med eller insatser från flera olika aktörer inom kommunen, regionen och statliga myndigheter och för att skapa ett helhetsperspektiv utifrån förutsättningar och behov krävs samverkan och dialog mellan olika aktörer inom välfärdssektorn. Nämnden delar därför delegationens åsikt om behovet av en samlad dialog om välfärdssektorn för att skapa en ökad kunskap och förståelse mellan nationell och kommunal nivå om hur verksamheterna bör utvecklas och styras.

Generella statsbidrag

Funktionsstödsnämnden instämmer i Tillitsdelegationens förslag att regeringen ska ha som huvudprincip att använda sig av generella statsbidrag, då detta skapar större möjlighet till helhetssyn och långsiktig planering. Nämnden menar att detta även bidrar till en större frihet att använda medel utifrån behov och förutsättningar, vilket blir positivt inte bara för verksamheterna utan även för kommunen som helhet. Intentionen i förslaget är att riktade statsbidrag endast ska användas när det gäller specifika nationella satsningar på verksamhetsutveckling, vilket nämnden ställer sig bakom.

Mål- och resultatstyrning

Funktionsstödsnämnden instämmer i att kommuners inre mål- och resultatstyrning behöver bli mer ändamålsenlig och i högre grad fokusera på effekter och resultat. Nämnden delar Tillitsdelegationens mening att mål som sätts inom välfärdsområdet ska utvecklas från servicekvalitet (hos verksamheten) till mål om livskvalitet (för medborgaren) och vidare att indikatorer och andra former av mätningar behöver bli mer användbara. Genom att mäta det som är relevant och att koppla på kvalitativa aspekter i uppföljningen skapas en mer nyanserad och heltäckande bild av resultat och effekter för målgrupperna. Delegationen lyfter i detta sammanhang att analysförmågan behöver öka för att kunna öka kvaliteten i verksamheterna.

Nämnden delar inställningen att det krävs kontinuerlig dialog och delaktighet i målstyrningen, och har utvecklat sin målprocess i enlighet med detta. Nämndens process för planering och uppföljning av mål bygger på att skapa starkare delaktighet och ägandeskap och att medarbetarnas kunskap tas tillvara i alla steg, vilket är en utveckling mot en mer tillitsbaserad styrning och mindre detaljstyrning. Effekterna av den nya processen upplevs hittills vara större transparens, delaktighet och tydlighet.

Verksamhetsnära forskning

Funktionsstödsnämnden ställer sig bakom delegationens förslag och rekommendationer som rör verksamhetsnära forskning, och menar att detta är av stor vikt för att lyckas fånga upp kunskapsluckor och problem som påverkar verksamheterna. Genom att medarbetare har möjlighet att använda sig av verktyg som baseras på relevant kunskap som är anpassad för verksamheterna skapas en bättre grund för utveckling och förbättring.

Tillitsbaserat ledarskap – medledarskap, kultur och värdegrund (7.2)

Funktionsstödsnämnden ser positivt på utvecklingen av det tillitsbaserade ledarskapet och medledarskap där medarbetare är medskapare i verksamheten och menar att det kan bidra till större delaktighet och motivation, bättre arbetsmiljö och goda effekter för verksamhetens målgrupper. Nämnden är positiv till delegationens rekommendationer inom detta område.

Delegationen lyfter många av de utmaningar som chefer, särskilt första linjens chefer, inom välfärdsområdet möter, såsom den stora mängden rapportering, dokumentation och annan form av administration. Första linjens chefer ansvarar för att leda de medarbetare som möter medborgaren och har således stor inverkan på att utveckla det goda mötet mellan medarbetare och medborgare. Den tid som läggs på administration istället för att fokusera på kärnuppdraget i relation till medborgaren försvårar möjligheten till ett nära ledarskap, vilket delegationen lyfter som avgörande för möjligheten till medledarskap. Nämnden instämmer därför i behovet av att minska detaljstyrningen för att öka handlingsutrymmet och förutsättningarna för chefer att utveckla det tillitsbaserade ledarskapet.

Organisation, processer och stöd (7.3)

Funktionsstödsnämnden instämmer med slutsatsen att det behövs en större tillit till professionen för att främja lärande och utveckling i organisationen, och välkomnar därför delegationens rekommendationer inom området. Nämnden delar delegationens åsikt att tilltron både till den egna och andras förmåga kan stärkas genom intern och extern kunskapsutveckling- och överföring. En tillitsbaserad styrning och ledning bör därför kompletteras med evidens och kunskap samt ta tillvara medarbetarnas och brukarnas/medborgarnas erfarenheter.

Nämnden instämmer i delegationens beskrivning att kompetensförsörjning måste prioriteras och att en föränderlig värld ställer högre krav på kompetensförsörjning för att kunna anpassa och tillgodose de olika behov och krav som ställs på hälso- och sjukvård samt omsorg. Ett exempel på hur nämnden arbetar inom detta område är *Funktionsstödsakademien* som ska bidra till kompetensförsörjningsarbetet i förvaltningen och på ett systematiskt sätt arbeta med utbildningssatsningar som bygger på kompetensbehov kopplade till brukares behov av stöd, service och omsorg. Funktionsstödsnämnden bedriver även en aktiv samverkan med lärosäten, bland annat genom kunskapsutveckling i samverkan med Malmö universitet där olika forskningscirkelklar bidrar till utveckling och lärande.

Nämndens synpunkter i förhållande till *En lärande tillsyn* (SOU 2018:48)

Funktionsstödsnämnden välkomnar delegationens förslag att utveckla och förtydliga inriktningen för den statliga tillsynen så att den blir mer situations- och verksamhetsanpassad. Nämnden ställer sig även bakom förslaget till lag om ändring i patientsäkerhetslagen.

Den lärande tillsynen ska utgå mindre från regelverk och mer utifrån kvalitetsdimensioner och bidra till utveckling där det är möjligt men samtidigt fungera kontrollerande där det finns allvarliga brister. Det kommer innebära en stor förändring, både för tillsynsmyndigheten och för verksamheterna då det handlar om att anpassa, och tillåta, ett annorlunda arbetssätt.

Nämnden vill belysa att det är viktigt att se omställningen som en läroprocess som bör få ta tid. Dock menar nämnden att det är en förändring som är efterfrågad och kommer att stärka brukarens perspektiv istället för att enbart lägga fokus på det juridiska perspektivet. Genom att inte bara granska dokumentation utan även genomföra tillsyn genom observationer och föra dialog med brukare direkt skapas en helhetssyn som även är värdefull för verksamheternas fortsatta utveckling.

Inspektörernas roll

Nämnden instämmer i delegationens resonemang att inspektörernas erfarenhet, kompetens och bemötande har stor betydelse för utfallet i tillsynen, liksom hur relationen mellan granskare och granskade verksamheter utvecklas. I förhållande till förflyttningen från detaljerad granskning till en mer kvalitativ granskning lyfter delegationen att inspektörerna ska ges större utrymme för egna bedömningar. Nämnden observerar att det här läggs ett stort ansvar på inspektören att avgöra huruvida en verksamhet präglas av en kultur som inte främjar god kvalitet och att det ställer höga krav på objektiva bedömningar. Nämnden menar därför att inspektörer behöver god professionskompetens, både gällande erfarenhet och bemötande, för att möjliggöra det nödvändiga relationsskapandet och tilliten vid tillsynen.

Samverkan och samordning

Tillitsdelegationen lyfter vikten av att tillsynsmyndigheterna ska kunna samordna sina tillsyner för att inte belasta verksamheten mer än nödvändigt. Nämnden instämmer i detta, och menar vidare att en samordnad tillsyn kan öka möjligheterna för att fånga upp de kvalitativa aspekterna och göra en objektiv bedömning, vilket i sin tur kan bidra till verksamhetsutvecklingen. Nämnden välkomnar delegationens betoning på ökad dialog och samskapande vid statlig tillsyn och är positiv till intentionen om en ökad samverkan mellan myndigheter, såsom samarbetet mellan IVO och Arbetsmiljöverket. I detta sammanhang önskar nämnden lyfta att även samverkan mellan tillsynsmyndigheterna och kommunens medicinskt ansvariga respektive socialt ansvariga samordnare är av vikt, då dessa funktioner har liknande uppdrag och kan skapa både effektivt och värdefullt arbete på lång sikt.

Ordförande

.....
Nils Karlsson
.....

Nämndsekreterare

.....
Jesper Salö
.....